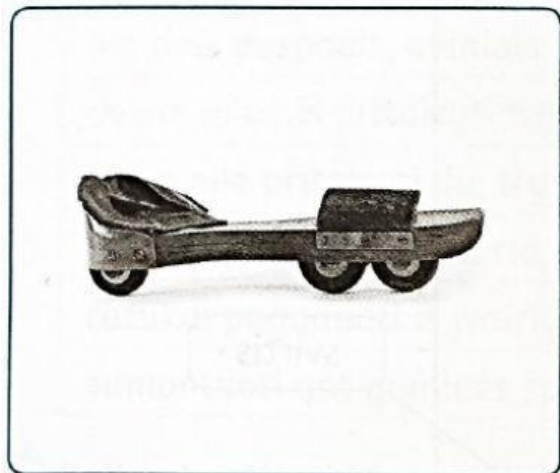
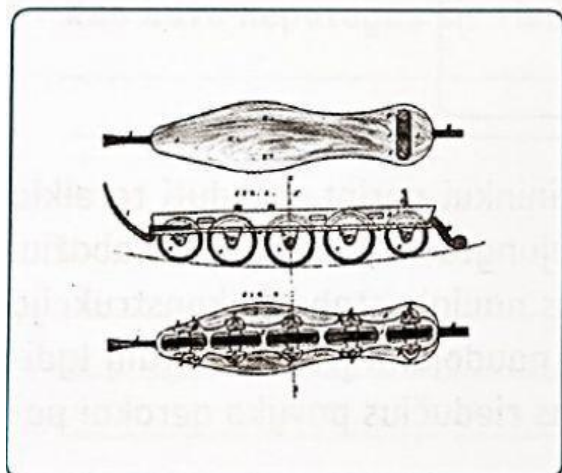

Perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

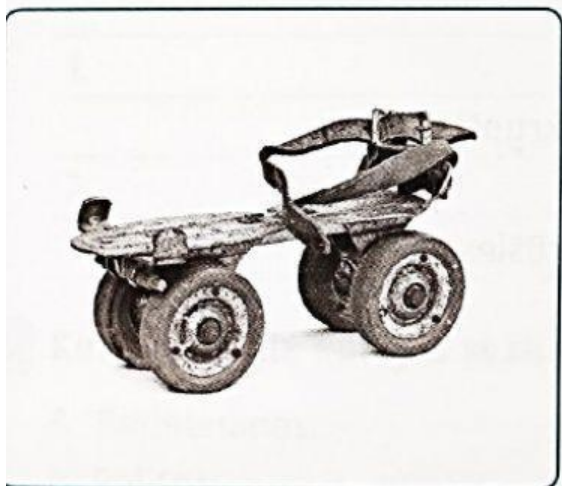
Riedučių istorija

Prancūzijoje ratukinės pačiūžos pirmą kartą užpatentuotos^ž 1819 metais. Patentas buvo išduotas ponui Petibledinui. Riedučių konstrukcija atrodė taip: medinis puspadis, odiniais diržais tvirtinamas bato apačioje. Prie puspadžio viena eile pritaisyti du, trys ar keturi ratukai. Ratukams gaminti būdavo naudojamos kelių rūšių medžiagos – varis, medis, dramblio kaulas.

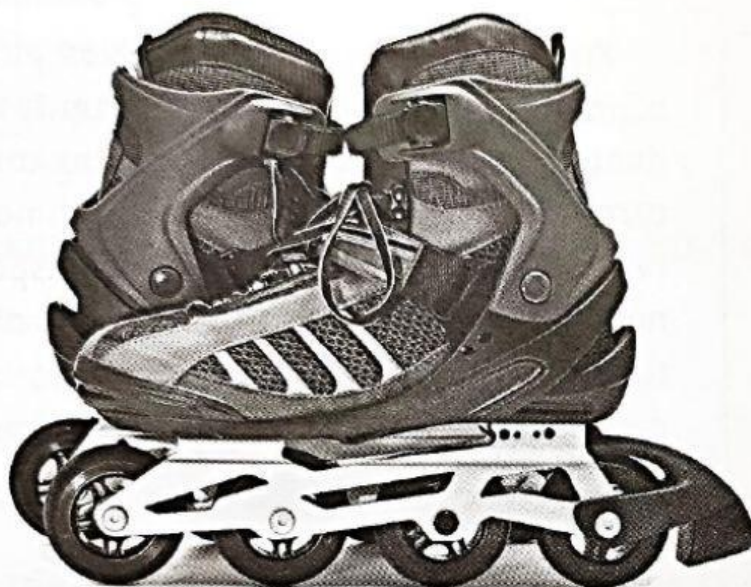

Anglijoje ratukinę pačiūžą 1823 metais užpatentavo R. J. Tyersas iš Londono, ją pavadino „Rolito“. Riedutis turėjo penkis ratukus, viena eile pritvirtintus bato arba aulinuko apačioje. Tokios konstrukcijos riedučiai nemanevringi^ž. Jais paprasčiausia čiuožti tiesiai.

1863 metais amerikietis J. Plimptonas sukūrė daug spartesnių ir manevringesnių riedučių porą nei visa, kas buvo sukonstruota iki tol. Plimptono riedučiai turėjo dvi lygiagrečias ratukų eiles: vieną porą po priekine bato dalimi, o kitą – po kulnu. Ratukai buvo pagaminti iš kietmedžio ir sumontuoti ant guminės spyruokliuojančios pakabos, tad riedutininkas nesunkiai galėjo atlikti įvairius manevrus^ž – nesustodamas apsisukti ir riedėti atbulas. Tai buvo pirmasis tikras šiuolaikinių keturračių riedučių prototipas^ž.

svirtis

1993 metais išrastas riedučio stabdis. Riedutininkui norint stabdyti tereikia tik ištiesti koją, tuomet pastumiama svirtis², sujungta su slankiuoju stabdžiu. Stabdys pasiekia žemę ir riedutis sustoja. Išradus naująją stabdžio konstrukciją riedėti tapo saugiau. Dabar riedučiams gaminti naudojami įvairių metalų lydiniai ir naujosios kartos plastikai, tad gamintojams riedučius pavyko gerokai palengvinti. Jie išliko tvirti ir patvarūs.

Parengta pagal *Riedučių istorija*

- Ž** *patentuoti* – patvirtinti išradimą dokumentu
manevringas – galintis paslankiai judėti visomis kryptimis
manevras – greičio, krypties ir kurso keitimas
prototipas – pirminis, ankstyviausias tam tikros rūšies daiktas
svirtis – stabdžių dalis

1. Kaip atrodė pirmą kartą užpatentuotos ratukinės pačiūžos? Pažymėk visus teisingus atsakymus ☒.

medinis puspadis, odiniais diržais tvirtinamas bato apačioje	☐
dviem eilėmis pritaisyti trys, keturi ar penki ratukai	☐
viena eile pritaisyti du, trys ar keturi ratukai	☐
ratukai pagaminti iš vario, medžio, dramblio kaulo	☐
ratukai pagaminti iš įvairių metalų lydinų	☐
sumontuoti ant guminės spyruokliuojančios pakabos	☐

3. Kuo J. Plimptono riedučiai buvo pranašesni už ankstesnius? Parašyk bent du skirtumus.

1.

2.

4. Kuris riedučių kūrėjas sukūrė dabartinių keturračių riedučių prototipą?

- A. Petibledinas.
- B. Rolitas.
- C. J. Plimptonas.
- D. R. J. Tyersas.

5. Kas, kada, ką sukūrė riedučių istorijoje? Atsakymus sujunk rodyklėmis.

Kas?		Kada?		Ką sukūrė?
Petibledinas iš Prancūzijos		1863 metais		atrado būdą, kad riedučiai taptų daug spartesni ir manevingesni
R. J. Tyersas iš Anglijos		1823 metais		pačiūžą su penkiais ratukais, ją pavadino „Rolito“
J. Plimptonas iš JAV		1819 metais		pirmą kartą užpatentavo ratukines pačiūžas

6. Kaip atrodė ir iš ko buvo gaminamos pirmosios ratukinės pačiūžos, o iš ko – dabartiniai riedučiai? Atsakymus nurodyk skirtingų spalvų rodyklėmis.

Gaminama iš
plastiko, įvairių
metalų lydinių.

**pirmosios
ratukinės
pačiūžos**

Bato apačioje
pritvirtinti odiniai
diržai.

Išrastas riedučio
stabdis.

Stabdoma
ištiesiant koją ir
pastumiant svirtį.

Viena ratukų eilė
pritvirtinta prie
medinio pusbačio.

**dabartiniai
riedučiai**

Ratukai gaminami
iš vario, medžio ar
dramblio kaulo.

7. Sužymėk riedučius eilės tvarka nuo naujausių iki seniausių.

